

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 17. De Emptione & Venditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

positam, vel ejus æstimationem, vel damnum, vel quid simile. Et hæc rursus est vel civilis, bonæ fidei, rei persecutoria & perpetua; vel Prætoria, Welenb. *ad D. hoc tit.* Contraria datur depositario, adversus depositorem, ad repetenda impendia in rei depositæ, custodiam facta Welenb. *d. loco.*

TITULUS XVII.

De Emptione & Venditione.

§. I. Quid sit Emptio - Venditio, & requisita ad eam.

1. *Frequentia & utilitas hujus contractus.*
2. *Definitio & requisita ad hunc contractum.*
3. *Cur solo consensu contrahi dicatur.*
4. *De emptione-venditione scripto contracta.*
5. *In quibus à permutatione differat.*

Visum est de contractibus nonnullis, quæ incutuntur, & alterius partis tantum gratiâ: deinceps videndum est de contractibus, qui consensu & utriusque partis causâ contrahuntur. * I. Et in primis de emptione-venditione: quia is præ cæteris contractibus & frequentior est & utilior: nam lex XII. Tab. emptionis nomine omnem alienationem complexa fuit, *l. Statu liberi D. De statu liberi*; & veteres emptionis ac venditionis nomine promiscuè utebantur, *l. Veteres 19. D. De actionibus empti*; & ibi Gothof. omnisque hodie mercatus præcipuè emptione & venditione sustinetur.

Licet autem hic contractus sit unicus, tamen diversâ consideratione duplex nomen sortitus est: nam respectu euentis dicitur Emptio respectu vendentis Venditio nuncupatur.

2. Emptio-venditio igitur est contractus Juris gentium, nominatus, bonæ fidei, de re pro certo pretio habenda. Ad cuius substantiam tria hæc requiruntur. Primum, Res, quæ veneat sive illa nunc existat, sive futura sit, ut fructus nascituri; sive etiam solum sit spes futuram

esse: nam sine re, quæ veneat, nec emptio, nec venditio intelligi potest, inquit Pomponius *l. Nec emptio D. h. r.* Secundò Pretium: nam & sine pretio nulla est emptio-venditio, *l. Intra partem 1. D. eod.* Et hoc consistere in pecunia debet numerata, §. *retinere Inst. eod.* Tertio, Ut in rem & pretium venditor & emptor confectiant, verè non simulatè, *c. Ad nostram 5. h. r.* quia plus valet, quod agitur, quam quòd simulatè concipitur, *toto tit. Cod. Plus valore quid agitur*, &c. Interdum & acta interuenit in hoc tractu, daturque vel in signum celebrari contractus, *l. Quod sapè 35. D. De contrah. empti.* aut inchoari, postmodum perficendi: qua de re vide Welenb. *D. ad h. r.*

Cæterum licet ad emptionis-venditionis substantiam requiratur res, ut diximus, rectè nihilominus solo consensu contrahi dicitur, quia non est necesse, ut ad ejus substantiam & perfectionem interueniat rei traditio, aut verba, aut litteræ, sed mox atque de re ac pretio coarxerit, etiamsi non tradatur res, contractus hic accipit perfectionem suam, quoad vim scilicet obliganti & actionem producendi, quia tunc efficax nascitur obligatio & actio, nec potest alter, altero inuito, ab emptione discedere, *l. De contractu Cod. De resind. vendit.* omnique periculum ac commodum, quod rei venditæ accidit, ad emptorem pertinet, cum re non tradita.

4. Aliud dicendum, si placuerit emptionem fieri in scriptis, ut plerumque fieri solet in emptionibus rerum immobilium: tunc enim non antè perfecta censetur, quam instrumentum emptionis fuerit omnibus numeris suis absolutum, §. *1. Inst. eod.*

5. Ex prædictis facile fuerit distinguere emptionem & venditionem à permutatione: nam in emptione res pro pecunia, in permutatione res pro re datur: in illa ex sola conventionione seu consensu nascitur obligatio, in hac non nisi re tradita: in illa venditor tantum tenetur ad possessionem tradendam, in hac permutator ad dominium transferendum: illa potest consistere in traditione rei alienæ, non item hæc, prout ista pateat *ex l. 1. D. De verum germis.*

§. II.

Quæ res vendi possint, & ad quid teneatur uterque contractus.

1. *Vendi possunt res etiam alienæ.*

2. *Quæ in conditionem suscipiendi transfertur venditor.*

3. *Teneatur quo de evictione regulariter.*

Quarumlibet autem rerum, quas habere, possidere, quasi possidere, aut persequi possunt, recte sive venditio, modò eas vel natura, vel jus gentium, vel mores civitatis commercio hominum non excludunt, *l. Si in emptione 24. §. omnium D. eod.* vel nisi aliunde, sive jure, sive statuto, vendi prohibeantur. Ideoque nihil interest, an res sit mobilis, an immobilis, an corporalis, an verò incorporalis, veluti hereditas, servitus, obligatio, actio, & similes, *l. 3. Et ibi Glos. in V. corporalia D. De acquir. rerum dominio*, an item sit propria, vel aliena. Neque enim qui vendidit necesse habet rem facere emptoris propriam, seu transfere in eum rei dominium: sed satis est, quod faciat emptor rem licere habere, *l. Si ita distrabatur 25. D. de contrahend. empt.* Emptor vero solvendo rei pretium, dominium illius transfert in accipientem. Nec agere perfecta emptione potest exempto ad versus venditorem, ut rem tradat, nisi pretium conventum integrum offerat, *l. Iulianus 13 §. Offerre D. de act. empti.*

2. Si tamen venditor sit rei dominus, tradendo rem, transfert in emptorem ejusdem dominium, quia traditionibus ex justa causa factis rerum dominia transferuntur, *§. per traditionem 40. instit. de rerum divis.* Si autem rem vendiderit alienam, tradendo non nisi ulscapiendi conditionem transfert, id est solum facit, ut emptor eam rem legitimo tempore possit præscribere.

3. Teneaturque hoc casu venditor emptori de evictione *d. I. Iulianus*, id est si contingat currente tempore præscriptionis rem à domino evinci & avocari ab emptore, teneatur ei venditor quanti interest, ipsius rem evictam non fuisse. Idque sive sciverit venditor esse alienam, sive ignoraverit: ignorantia enim hic non excusat venditorem, quia in culpa est, quod alienam rem vendiderit, cum scire unusquisque

teneatur conditionem rei, quam vendit *l. Quisquis Cod. de rescind. vendit.* alioquin si uterque sciverit esse alienam, ex neutra parte contrahitur obligatio, *d. l. Si in emptione §. Item si emptor.* Si vero emptor solus sciverit, non teneatur ei venditor, nisi de evictione convenerit, *l. Si fundum 27. C. de evictionibus.* Imputate enim sibi debet, quod sciens rem emerit alienam. Alios casus, quibus venditor non teneatur de evictione, enumerat Pontifex in *c. ult. hoc tit.*

Primus est, si emptor in jus vocatus non denuntiaverit venditori, sibi litem motam esse: potuisset enim venditor, facta sibi denuntiatione, emptori in judicio adfuisse, & defendere rem cum emptore, ne vinceretur. Secundus, si denuntiaverit quidem, sed emptor: ex propria contumacia condemnatur. Tertius si per injuriam Judicis condemnatur emptor, quibus casibus nulla intervenit culpa venditoris, quam præstare teneatur.

§. III.

De rescindenda venditione.

1. *Lesus ultra dimidium justæ pretii quæ dicitur.*
2. *Venditor vel emptor lesus ultra dimidium ad quid teneatur.*
3. *Quatenus contrahentibus alteri alterorum circumvenire liceat.*

Aliquando vero recedi potest ab emptione-venditione perfecta, rescisso contractu propter læsionem ultra dimidium justæ pretii. Nam licet emptio-venditio taliter contracta valeat ipso jure, tamen potest deceptus petere eam rescindi, sive is venditor, sive emptor fuerit, ut habet verior sententia. Verius quoque est, cum emptorem tum venditorem dici deceptum ultra dimidium justæ pretii, quando non accepit dimidium ejus, quod dedit: v. g. emptor dicatur deceptus ultra dimidium, si rem, valentem decem, emerit viginti uno; venditor vero, si rem, valentem decem, vendiderit tantum quatuor: si quidem neuter his casibus accepit dimidium ejus, quod dedit. Unde facile refellitur opinio volentium emptorem dici ultra dimidium deceptum, si rem, valentem decem, emerit sedecim: nec enim potest dici tum deceptus ultra dimidium ejus, quod dedit, cum plus quam

P p

dimi

dimidium illius acceperit. Igitur in aestimatione laesionis ultra dimidium spectari debet non solum pretium, ut voluit, sed & res ipsa, eaque conferenda cum pretio dato: nam hac consideratione patet emptorem, qui pro re, valente decem, dedit viginti unum, esse deceptum ultra dimidium, quia non accepit dimidium eius, quod dedit; quamvis tum etiam dici possit deceptus ultra duplum, si solum pretium spectetur.

2. Attamen praecise agi non potest ad rescindendam venditionem ex capite laesionis ultra dimidium, sed emptor deceptus potest vel rescissa venditione rem restituere, repetito pretio, vel, manente venditione, repetere partem pretii, quam ultra dimidium solvit. Similiter si venditor deceptus sit, in electione & arbitrio est emptoris, vel supplere, quod iusto pretio deest, vel rem restituere, *cap. Cum dilecti versio quia vero h. s.*

3. Porro tamen si ob laesionem infra dimidium iusti pretii lex, ut dixi, non rescindat venditionem, sed talem laesionem toleret: tamen non ideo licet alterum contrahentium usque ad dimidium iusti pretii circumvenire; sed iusto pretio res vendi & emi debet. Nec obstat *l. In causa 16. D. De minor.* quia quod ibi dicitur, licere contrahentibus naturaliter se circumvenire, intelligi debet infra latitudinem iusti pretii, quod est vel summum, vel medium, vel infimum. Neque enim licet vel plus vendere, vel minoris emere, quam valeat, ne quidem infra dimidium iusti pretii. Ideoque qui vel plus vendit, quam res summo pretio valeat, vel minoris emerit, quam valeat infra infimum pretium, peccat procul dubio, & tenetur ad restitutionem. *D. Th. 2. 2. qu. 77. art. 1.* Unde & *Pont. inc. 1. hoc tit.* vetat, ne quis carius vendat transeuntibus, quam aliis. Verum neque lex, neque etiam Canon, rescindit emptionem, licet supra summum pretium, res vendita sit, dummodo non ultra dimidium iusti pretii.

§. IV.

Quae res vendi non possint.

1. *Vendi non possint res spirituales, sacra, publicae, &c.*
2. *Res item dotales regulariter,*

3. *Duplex ex hoc contractu actio nascitur, empti, & venditi.*

1. **P**orro cum ante dixerim, quamlibet rem vendi posse, nisi vel natura, vel ius gentium, vel mores civitatis eas commercio hominum exemerint, paucis hic quoque proponendum, quoniam sint eiusmodi res. In primis itaque res, quae non est, nec futura spectatur, servus, vel equus mortuus, vendi non potest. Secundò, Res spirituales, ut iurisdictionis Episcopalis, beneficia, ordines Ecclesiastici. Tertiò, Res sacrae, religiose, sanctae, ut vasa sacra, vestes, alaria, reliquiae Sanctorum. IV. Homo liber V. Publicis usibus destinata, seu res universitatis, ut forum publicum, via publica, basilica: a privatis scilicet hominibus; alioquin talia vendi ab universitate ipsa possunt. VI. Res dotales, vel donatae propter nuptias licet uxor consentiat. Exceptis certis casibus: uti in *e. Pervenit hoc tit.* veluti si pretio aestimata sit dos, & maritus, alia bona habeat, si vendat dotem ex causa necessaria, non voluntaria; si convectat in utilitatem uxoris, vel si uxor consentiat, iurjurando adhibito, si per se, si per procuratorem, cui ad hoc dederit speciale mandatum, *c. ult. de procurat. in 6.* aut maritus ad divisionem fundi dotalis provocetur à socio, qui habeat sibi fundum communem. VII. Litigiosa res, vel restitutioni obnoxia. VIII. Venena, nisi alterius materiae adjectione possint fieri salubria, *l. Quod saepe 35. §. veneni D. hoc tit. IX.* Non licet iudici iudicium justum vendere, vel testi testimonium. Advocato tamen permittitur est vendere patrocinium justum, & iuriconsulto consilium justum. *can. Non licet xi. qu. 3.* & sic de similibus, quae brevitate causa omitto.

3. Denique ex hoc contractu duae oriuntur actiones: una dicta ex empto, quae datur emptori contra venditorem, ad petendam rem venditam; altera dicta ex vendito, quae datur venditori contra emptorem, ad petendum pretium; de quibus in *Tit.*

D. De actionib. empti & venditi.